

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Carita Gröndahl – Lotta Jalava

Syrjäytymisuhan alla olevan nuoren miehen elämäntilanne ja voimavaraisuus elämässä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Suhygienisti AMK

Suun terveydenhuollon koulutusohjelma

Opinnäytetyö

21.1.2019

Tekijät	Carita Gröndahl Lotta Jalava
Otsikko	Syrjäytymisuhan alla olevan nuoren miehen elämäkulkua ja voimavaraisuus elämässä
Sivumäärä Aika	22 sivua + 2 liitettä 21.1.2019
Tutkinto	Suuhygienisti (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Terveyden edistämisen palvelut
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaaja	TtT yliopettaja Hannu Puhakka
<p>Nuorten miesten syrjäytyminen on ollut jo useamman vuoden ajankohtainen aihe. Nuorten miesten on todettu syrjäytyvän herkemmin verrattuna saman ikäisiin naisiin. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaiset kokemukset syrjäytymisuhan alla olevan nuoren miehen elämässä ovat vaikuttaneet syrjäytymiseen ja mistä nuoret kokevat saavansa tukea ja voimavaraisuutta elämässään.</p> <p>Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena. Haastattelumateriaali oli valmiiksi kerätty ja siihen oli haastateltu 17–30-vuotiaita nuoria miehiä teemahaastattelun menetelmiä käyttäen. Haastatteluun oli osallistunut 24 nuorta (n=24) ja ne oli toteutettu työpaja toiminnan yhteydessä Helsingissä ja Kouvolassa. Sisällönanalyysi toteutettiin aineistolähtöisenä.</p> <p>Tutkimuksen tuloksissa kävi ilmi, että ylisukupolvisuutta ei esiintynyt nuorten perheissä, mutta osa-aikainen työttömyys oli yleistä. Nuorten vanhemmat tai sisarukset eivät olleet korkeasti koulutettuja. Monella oli myös vaikeat perhesuhteet. Opintoja puolestaan olivat vaikeuttaneet keskittymisvaikeudet ja koulukiusaaminen. Voimavaraistavia asioita nuorten miesten elämässä olivat perhe, ystävät ja oma hyvinvointi. Lisäksi voimavaraisuutta oli saatu muun muassa harrastuksista, musiikista ja lemmikeistä.</p> <p>Johtopäätöksenä voidaan todeta, että merkittäviä syitä syrjäytymiselle, ovat olleet perhesuhteet. Perheen sisällä oleva toimimaton dynamiikka, joka on saattanut johtua esimerkiksi vanhempien erosta. Perhe koettiin silti tärkeimmäksi asiaksi elämässä, vaikka perhesuhteet olisivat olleet haastavia. Suurin osa nuorista oli kokenut myös koulukiusaamista, joka on vaikuttanut sosiaalisten suhteiden muodostamiseen, aikuisuudessakin. Myös keskittymishäiriöt nousivat esille, mikä oli vaikuttanut opinnoissa menestymiseen. Nuorten voimavaraisuutta lisääviä asioita olivat suurilta osin perushyvinvointiin liittyviä, esimerkiksi ystävät koettiin tärkeinä. Voimavaraisuutta nuoret saivat myös tulevaisuuden haaveista.</p>	
Avainsanat	syrjäytymisuhka, syrjäytynyt nuori, ylisukupolvisuus, voimavaraisuus

Authors	Carita Gröndahl Lotta Jalava
Title	The life course and empowerment of young men under threat of social exclusion
Number of Pages Date	22 pages + 2 appendices 21 January 2019
Degree	Bachelor of Health Care and Social Services, Dental hygienist
Degree Programme	Degree Programme of Dental Hygiene
Specialisation option	
Instructor	Hannu Puhakka, Principal Lecturer, PhD
<p>Social exclusion of young men has been very current topic for several years. Young men have been found to be more easily excluded, compared to women of the same age. The purpose of this study was to find out what kind of life experiences have affected to the exclusion of young men and from what kind of things they feel getting more hope and enjoyment to their lives.</p> <p>This study was conducted by using qualitative analysis. The data for this study were pre-collected and had 24 interviews (n=24) of young men which were under the threat of social exclusion. The interviewed men were 17–30 years old. The interviews were conducted in workshops in Helsinki and Kouvola. Content analysis were carry out using information that interviews offered, not based on earlier studies.</p> <p>The results showed that there were no signs of transmit unemployment between parents and children, but part-time unemployment was usual. Young men parents and siblings were not highly educated. Many of the young men had some kind of issues within the family. In school they had suffered of concentration disorder and bullying which led to learning difficulties. Things that increased quality of their life were family, friends and their own well-being in life. Also things like hobbies, music and pets were important to them.</p> <p>The results lead to the conclusion that significant reasons to young men social exclusion is family matters. Inside the family there may have been several different issues, for example parents breakup, that has effect to a young man's life. Still young men tell that family is one of the most important things in life, despite the problems. Most of the young men have also experienced bullying, that has affected to their ability to forming new social relationship, even in adulthood. Also concentration disorders came up and that had very big affect to school performance. Things that creased the quality of live were very simple for example young men felt that friends are very important. They also have many dreams regarding their future.</p>	
Keywords	social exclusion, outcast young, resource in life, cross-generational

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön teoreettiset lähtökohdat	2
2.1	Elämänkulkuun vaikuttavat kokemukset lapsuudessa tai nuoruudessa	3
2.2	Keskittymishäiriöiden ja niiden lääkityksien vaikutus	4
2.3	Lapsuuden ja nuoruuden aikana koettu koulukiusaaminen	4
2.4	Perhesuhteiden tärkeys sekä sosioekonomisen aseman vaikutus	5
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimustehtävät	6
4	Opinnäytetyön toteutus	6
4.1	Metodologiset lähtökohdat	7
4.2	Aineiston keruu, ympäristö ja tiedonantajat	8
4.3	Aineiston analyysi	8
5	Tulokset	11
5.1	Lapsuudessa ja nuoruudessa koetut haasteet, jotka ovat vaikuttaneet syrjäytymiseen	11
5.1.1	Perhesuhteet ja ylisukupolisuuden esiintyminen	11
5.2	Nuorten koulutushistoria ja keskittymishäiriöiden vaikutus	12
5.3	Lapsuudessa ja nuoruudessa koettu koulukiusaaminen	12
5.3.1	Tukiverkoston ja ystävyyssuhteiden puuttuminen	13
5.3.2	Työttömyys	13
5.4	Voimavaraistavat ja tärkeät asiat nuorten elämässä	13
5.4.1	Nuorten tärkeimmät asiat elämässä	14
5.4.2	Varusmiespalveluksen vaikutus elämään	14
5.4.3	Tulevaisuuden haaveita ja tavoitteita	15
5.5	Nuorten ajatuksia itsestään sekä yleisesti hyvinvoinnista	15
5.5.1	Näkemyksensä itsestään	15
5.5.2	Nuorten mielikuvat hyvinvoinnin edellytyksistä	16
6	Pohdinta	16
6.1	Tarkastelu	16
6.2	Luotettavuus	17
6.3	Eettisyys	19

6.4	Johtopäätökset	20
6.5	Jatko opinnäytetyön ja kehittämisehdotukset	21
6.6	Oppimisprosessi ja ammatillinen kasvu	21
	Lähteet	23
	Liitteet	
	Liite 1. Tietokantojen käyttö	
	Liite 2. Osallistujien Haastattelurunko	

1 Johdanto

Nuoret miehet syrjäytyvät naisia herkemmin, syrjäytyneistä 15 – 29-vuotiaista nuorista kaksi kolmasosaa on miehiä. Syrjäytymisen syinä voivat olla muun muassa päihteet, rikollisuus, putoaminen yhteiskunnan normaaleista käytännöistä tai psyykkiset ongelmat. Koulutukseen hakeutuminen ja sieltä valmistuminen on epätodennäköisempää, mitä kauemmin nuori on ollut syrjäytyneenä. (Syrjäytyminen 2017; Myrskylä 2012: 2-4.) Tilastollisesti syrjäytyneiden määrä ei ole kasvanut vuosien aikana, vaan pikemminkin laskeutunut. Silti nuorten syrjäytyminen on huolestuttava ilmiö, koska suomalaisnuorten ikäluokat ovat pienentyneet (Myrskylä 2012: 5).

Opinnäytetyön aiheenamme on syrjäytymisuhan alla olevan nuoren miehen elämäntie, josta teimme laadullisen tutkimuksen. Opinnäytetyömme perustuu Matti – hankkeeseen, josta saimme 17-30 -vuotiaiden miesten haastattelumateriaalin (n=24) tämän opinnäytetyön tekoon. Haastatellut nuoret ovat osallistuneet työpajatoimintaan, joka on suunnattu työttömille nuorille miehille.

Matti -hankkeen hallinnoijana ja toteuttajana toimii Metropolia Ammattikorkeakoulu. Sen osatoteuttajana on mukana myös Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu (XAMK). Helsingissä ja Kouvolassa nuorille miehille tarkoitettut työpajat ovat toteutettu vuonna 2017. Työpajojen tarkoituksena on tukea ja auttaa nuoria tunnistamaan omia voimavaroja ja vahvuuksia, joka vahvistaisi osallistumista yhteiskunnassa. Näin nuorta voidaan motivoida opiskelu- tai työpaikan haussa. (Matti – miesten matkat työhön 2017; Nuorisotakuu n.d.) Hankkeen avulla on tarkoitus tuottaa kolme eri ohjausmallia työpajatoimintaan, joissa tunnistetaan yksilöllinen elämäntien kokemustieto, ohjataan ja korostetaan nuoria miehiä tunnistamaan omat voimavaransa ja tuetaan heidän itseohjautuvuutta sekä omaehtoisuutta. Ohjausmalleja voisi hyödyntää myös moniammatillisessa nuoriso-, kasvat-, terveys ja sosiaalityössä. (Matti – miesten matkat työhön 2017). Tällä opinnäytetyöllä pyritään tukemaan edellä mainittuja tavoitteita.

2 Opinnäytetyön teoreettiset lähtökohdat

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata mitkä kokemukset ovat vaikuttaneet syrjäytymisuhan alla olevan nuoren miehen elämänselkkuun ja mistä he taas kokevat saavansa voimavaraisuutta. Aluksi olemme avanneet eri käsitteitä, jotka ovat oleellisia tässä opinnäytetyössä sekä tutustuneet mahdollisimman uusiin ja luotettaviin tutkimuksiin, joita nuorten syrjäytymisestä tai sen syistä on jo tehty. Yksi suuri esille nostettu huoli eri julkaisuissa on ylisukupolvinen työttömyys. Huono-osaisuuden ylisukupolvisuudesta onkin tehty useita tutkimuksia, joissa on huomattu perheen vaikeuksien kuten mielenterveys- sekä päihdeongelmien, toimeentulovaikeuksien ja työttömyyden vaikuttavan lapsen myöhempään hyvinvointiin. (Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus 2016).

Koska syrjäytyminen on moninainen käsite sekä siihen vaikuttavat monet eri tekijät, rajasimme aiheemme näihin yllämainittuihin kohtiin ja muodostimme näistä teoreettisen viitekehyksen opinnäytetyöllemme (Myrskylä 2012: 2). Emme perehdy tässä työssä esimerkiksi siihen, miten kulttuuriset tekijät vaikuttavat nuoren syrjäytymiseen, vaan keskitymme vain heidän elämänselkkuun.

Nuori

Termiä nuori on vaikea tarkkaan määrittää. Länsimaalaisen näkemyksen mukaan nuoruus tarkoittaa noin 10 vuotta, jolloin tapahtuu siirtyminen lapsuudesta aikuisuuteen. EU-säädösten mukaan termiä nuori voidaan käyttää 25-vuotiaaksi asti. (Vilko-Riihelä - Laine 2007: 100-101) Opinnäytetyössämme määrittelimme nuoriksi 17 - 30-vuotiaat, jotta määrittely vastaa pohjalla olevan Matti -hankkeen kanssa samaa linjaa.

Syrjäytynyt nuori

Syrjäytymistermillä viitataan usein tilanteeseen, jossa nuori jää ulkopuolelle esimerkiksi Koulutus- ja työmarkkinajärjestelmistä sekä minkälaisia vaikutuksia sillä on hyvinvointiin. (Nuorten syrjäytyminen 2018). Syrjäytyneisiin nuoriin voidaan viitata lyhenteellä NEET – nuoret eli "not in employment, education or training". Termi kuvaa nuoria, jotka eivät ole työssä, tutkintoon johtavassa koulutuksessa tai suorittamassa asepalvelusta. (Käsitteet 2018.) Tilastollisesti syrjäytyneellä nuorella tarkoitetaan 15 - 29 -vuotiaasta, jolla ei ole peruskoulun lisäksi muuta koulusta. Hänellä ei myöskään ole työ- tai opiskelupaikkaa. (Myrskylä 2012).

Elämänkulku

Elämäkulussa tapahtuvat muutokset ja eri tekijät vaikuttavat syntyviin hyvinvointi- ja terveyseroihin. Elämäkulussa tapahtuvat riskitekijät liittyvät usein esimerkiksi koulun aloitukseen, siirtymiseen opinnoista työelämään tai muihin isoihin elämäntilanteisiin kuten perheen perustamiseen tai sen hajoamiseen. (Elämäkulku 2017.)

Voimavaraisuus

Voimavara on moniselitteinen käsite, jolla voidaan tarkoittaa turvallisuudentunnetta, mielen terveyttä, sosiaalisia suhteita sekä kaikkea mikä auttaa ihmistä kokemaan elämän mielekkääksi (Leino-Kilpi – Mäenpää – Katajisto 1999: 29). Se miten ihminen kokee voimavaroja antavia ja kuormittavia tekijöitä vaikuttavat suuresti heidän omaan voimavaraisuuteen (Voimavaralähtöiset menetelmät 2018).

Ylisukupolvinen työttömyys

Työttömyyden ylisukupolvisuudella tarkoitetaan työttömyyden siirtymistä sukupolvesta toiseen, eli nuori toimii jossain määrin samalla tavalla kuin vanhempansa. Perhetaustalla voi olla suuri yhteys nuoren työllisyyteen tämän tulevaisuudessa, koska nuoren käsitys itsestään ja työelämästä muuttuu, jos hänen perheessään on ollut pitkäaikaista työttömyyttä. Työttömien vanhempien lapset eivät välttämättä koe työttömyyttä leimaavana tai vaikuttavan heidän elämänlaatuun. (Pohjantammi 2007:6, 10-11; Vauhkonen – Kallio – Erola 2017: 508 – 509.)

2.1 Elämäkulkuun vaikuttavat kokemukset lapsuudessa tai nuoruudessa

Nuoruudessa tulee vastaan identiteettikriisejä eli tilanteita, joissa nuori alkaa muokata minäkuvaansa ja miettiä mihin oikein kuuluu sekä hakemaan roolia yhteiskunnassa. Uhkana tällöin on roolien hajaannus, jolloin nuori ei löydä omaa paikkaansa. Tämä saattaa ilmetä kyvyttömyytenä sitoutua mihinkään tai jatkuvasti vaihtuvina aatteina. Tällöin sopivan ammatin valinta voi olla vaikeaa ja nuorella voi olla riski ajautua päihteidenkäyttöön tai rikollisuuteen. (Viikko-Riihelä - Laine 2007: 117) Vuonna 2013 julkaistussa tutkimuksessa seurattiin vuodesta 1983 alkaen silloisen Tampereen yhteiskoulun yhdeksättä luokkaa siihen asti, kunnes he täyttivät 43 –vuotta. Tutkimuksessa havaittiin nuoruudessa esiintyviä riskitekijöitä, joilla oli vaikutus myös pitkälle elämään. Riskitekijöitä olivat muun muassa perheen heikko sosioekonominen asema, jonka havaittiin olevan yhteydessä epäterveellisiin elämäntapoihin ja koulutuksentasaan. Heikko sosioekonominen tausta

heijastui myös siihen, etteivät nuoret olleet kovin korkeasti koulutettuja. Erilaiset tunnepuolen tilanteisiin liittyvät tapahtumat kuten vanhempien ero lisäsi riskiä parisuhde- ja ihmishuonokkeuksiin sekä psyykkisiin ongelmiin aikuisiällä. (Mustonen – Huurre – Kiviruusu – Berg – Aro – Marttunen 2013: 3-4, 24.)

Samanlaisia tutkimustuloksia saatiin kansallinen syntymäkohortti 1987 –tutkimuksesta, jossa 1987 syntyneitä seurattiin aina vuoteen 2008 saakka. Lisäksi tutkimuksessa havaittiin, että vanhempien kuolema tai vakava sairastuminen heijastui negatiivisesti lapsen myöhempään elämäntulkkuun. Suora vaikutus paikkansa löytämiseen yhteiskunnassa oli myös koulutusasteen tasolla. Ne nuoret, jotka eivät käyneet peruskoulun jälkeen toisen asteen tutkintoa, olivat suuremmassa vaarassa syrjäytyä yhteiskunnasta. (Paananen – Ristikari – Merikukka - Rämö - Gissler 2012: 8.) Sellaiset tekijät kuten hyvä suhde vanhempiin ja seurustelusuhde puolestaan tukivat myönteisesti nuorten kehitystä, esimerkiksi tällaiset nuoret olivat harvemmin masentuneita (Mustonen yms. 2013:24).

2.2 Keskittymishäiriöiden ja niiden lääkityksien vaikutus

Vuonna 2018 julkaistussa tutkimuksessa selvitettiin lasten ja nuorten ADHD lääkituksen käyttöä vuosina 2006–2016. Tutkimuksessa havaittiin, että lääkkeiden käyttö on lisääntynyt tasaisesti vuosien aikana. Vuonna 2016 jopa 15 036 lapsella/nuorella oli käytössä ADHD lääkitys. Lääkkeiden käyttö on yleisintä 9-13 -vuotiaiden poikien kohdalla. Vuosina 2006–2016 poikien lääkkeiden käyttö viisinkertaistui. Tutkimuksessa on kuitenkin tuotu esille, että vaikka lääkkeiden käyttö on lisääntynyt huomattavasti, on käyttö edelleen maltillista. Lääkehoidon myös on katsottu vaikuttavan positiivisesti vähentämään lasten ja nuorten mielialaoireita sekä nuorten rikos- ja päihdekäyttäytymistä. (Vuori – Aronen – Sourander – Martikainen – Jantunen – Saastamoinen 2018.)

2.3 Lapsuuden ja nuoruuden aikana koettu koulukiusaaminen

Vuonna 2017 julkaistun tutkimuksen mukaan kiusaamisen negatiiviset vaikutukset näkyvät aikuisuudessa saakka. Tutkimuksessa todettiin kiusaamisella olevan vaikutus kiusatun ihmishuonokkeisiin ja niiden muodostamiseen. Uusien ihmishuonokkeiden muodostaminen on haasteellista oman varovaisuuden vuoksi. Kaverisuhteita kiusattu ei välttämättä osaa syventää ystävyysuhteiksi koska hän kokee hankalaksi luottaa ja avautua muille ihmisille. Tästä johtuen kiusattu kokee yleensä elämässään yksinäisyyttä. (Toivanen 2017:56.)

Vanhemmillä on myös iso rooli koulukiusaamisen selvittämisessä. Tutkimuksen mukaan vanhemmat ja nuoret ovat kokeneet epäselviksi, miten koulu konkreettisesti kiusaamiseen puuttuu. Ongelmasta on syytetty muun muassa lakia, joka kieltää luovuttamasta tietoa toiseen koululaiseen kohdistuvista toimenpiteistä. Tästä voidaan tehdä päätelmiä siitä, että vanhemmat joutuvat ottamaan aktiivista roolia siinä, että koulukiusaaminen saadaan loppumaan. (Hästbacka 2018:71.)

2.4 Perhesuhteiden tärkeys sekä sosioekonomisen aseman vaikutus

Perheessä vanhempien sosioekonominen asema sekä koulutuksen taso saattavat määrittellä heidän lasten koulutusuria. Kärjistetyksi sanottuna matalasti koulutettujen vanhempien lapset eivät myöskään kouluttaudu korkeasti (Pohjantammi 2007:6). Myös vanhempien koulupudokkuus ennustaa lasten koulupudokkuutta. Syynä tähän saattaa olla se, että vanhempien asenteet ja käytösmallit opiskelusta välittyvät lapselle ja ne eivät tue tätä opiskelussa. (Pohjantammi 2007: 66-67.) Silti nuorten ohjaaminen aktiivisesti koulutukseen ei ole riittävä toimenpide, koska työttömien vanhempien lapsista tulee todennäköisesti työttömiä, vaikka heillä olisikin toiseen asteen tutkinto. (Vauhkonen ym. 2017:508-509.)

Ylisukupolvisella työttömyydellä tarkoitetaan työttömyyden siirtymistä sukupolvesta toiseen, eli nuori toimii jossain määrin samalla tavalla kuin vanhempansa. Työttömyyden perintöön voidaan myös liittää sosiaalinen perintö, jolla tarkoitetaan sosiaalisten elämäntaitojen ja valmiuksien omaksumista vanhemmilta. Opetusministeriö teki vuonna 2006 selvityksen ylisukupolvisesta työttömyydestä, jota huomattiin esiintyvän erityisesti nuorten työpajoilla. Selvityksessä kävi ilmi, että pajanuorten vanhemmista jopa 70% olivat kokeneet työttömyyttä pajassa olevan nuoren lapsuuden aikana. (Pohjantammi 2007: 3,6,10-11,39.) Perhetaustalla voi olla suuri yhteys nuoren työllisyyteen tämän tulevaisuudessa. Nuoren käsitys itsestään ja työelämästä muuttuu, kun hänen perheessään on ollut pitkäaikaista työttömyyttä. Työttömien vanhempien lapset eivät koe työttömyyttä leimaavana tai vaikuttavana heidän elämänlaatuun. (Pohjantammi 2007:6; Vauhkonen – Kallio – Erola 2017: 508 – 509.)

Toimeentulon vaikeutuminen voi johtua työttömyydestä tai huonosta sosioekonomisesta asemasta, mutta ero voi myös vaikeuttaa taloudellista tilannetta (Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus 2016; Kiiski 2011: 103). Yleisesti naisilla taloudellinen asema heikkenee eron yhteydessä ja lapset monesti jäävät asumaan äitinsä luokse (Kiiski 2011: 104, 107).

Huono toimeentulo sekä köyhyys voivat aiheuttaa myös vanhemmille ahdistusta, stressiä ja masennusta mikä voi heijastua koko perheen elämään ja hyvinvointiin. Perheen taloudelliset vaikeudet voivat olla myös yhteydessä lasten tulevaisuuden taloudellisiin vaikeuksiin. (Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus 2016.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimustehtävät

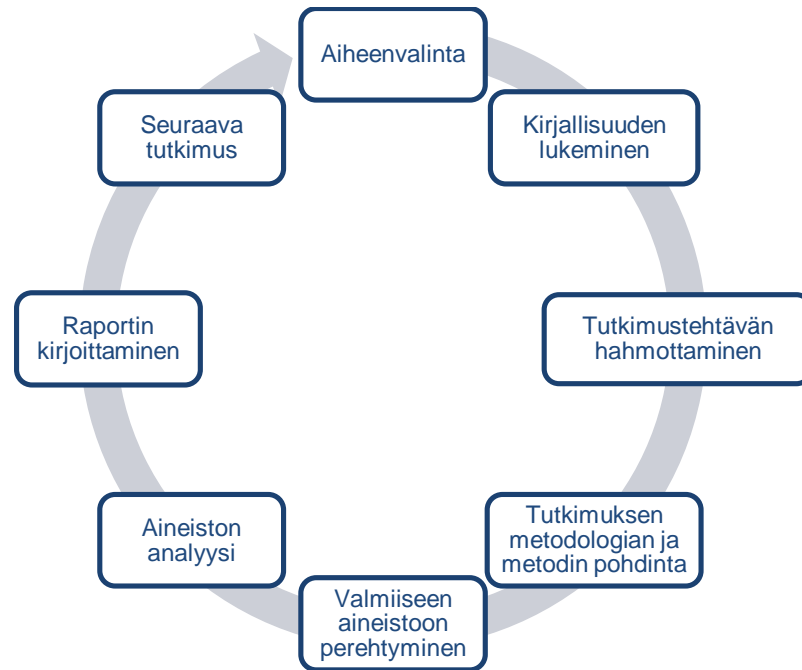
Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata 17 – 30-vuotiaiden syrjäytymisuhan olla olevien nuorten miesten elämäntilannetta. Tavoitteenamme on selvittää, millaiset kokemukset elämän aikana ovat vaikuttaneet nuoren mahdolliseen syrjäytymiseen sekä mistä he kokevat saavansa elämässään voimavaroja.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaiset kokemukset nuoren elämässä ovat vaikuttaneet syrjäytymiseen?
2. Mistä nuori kokee saavansa tukea ja voimavaroja?

4 Opinnäytetyön toteutus

Tämä opinnäytetyö on toteutettu Metropolia Ammattikorkeakoulussa ja se on tehty yhteistyössä Matti -hankkeen kanssa. Opinnäytetyön suunnitelmassa tutustuimme Matti -hankkeeseen sekä tutkittavaan aiheeseen. Kokosimme työllemme teoreettisen viitekehityksen, joka auttoi meitä hahmottamaan opinnäytetyömme tutkittavaa ilmiötä. Alla oleva kuvio hahmottaa laadullisen tutkimuksen etenemistä vaihevaiheelta.

Kuvio 1. Hirsjäven ym. (1997) tekemä laadullisen tutkimuksen spiraali (Tuomi – Sarajärvi 2009:151).

Olemme käyttäneet erilaisia tietoperustoja hauissamme sekä valinneet näistä vain luotettavia ja ajankohtaisia artikkeleita sekä tutkimuksia. Tietokantojen käytöstä olemme tehneet kaavion, jota voi tarkastella liitteistä (liite 1).

Tutkimustehtävän ja tutkimuskysymysten hahmottaminen muuttui opinnäytetyön edessä, mikä on yleistä laadullista tutkimusta tehdessä (Tuomi – Sarajärvi 2009:150). Tässä kappaleessa selvennämme metodologiset lähtökohdamme opinnäytetyöllemme sekä kerromme aineiston keruusta ja analyysistä.

4.1 Metodologiset lähtökohdat

Olemme viimeisen vuoden suuhygienistiopiskelijoita Metropolia Ammattikorkeakoulusta. Carita Gröndahl on suorittanut ammattikoulussa sähköasentajan perustutkinnon. Sähköasentajan ammatti on miesvaltainen, joten Carita Gröndahl on saanut kosketusta nuorten miesten elämään opiskelujensa kautta. Lotta Jalava on suorittanut naisten vapaaehtoisen asepalveluksen, joten hän on seurannut vuoden ajan tiiviisti nuorten miesten elämää. Opinnäytetyötä ohjaavat yliopettaja sekä opiskelijat itse. Olemme tehneet Matti -hankkeeseen liittyen innovaatioprojektin keväällä 2018 yhdessä sosionomiopiskelijoiden kanssa. Innovaatioprojekti auttoi meitä hahmottamaan ketä ja mistä tutkimuksen haastateltavat ovat peräisin.

4.2 Aineiston keruu, ympäristö ja tiedonantajat

Käytämme tässä opinnäytetyössämme valmista haastatteluaineistoa eli sekundääriaineistoa, joka on kerätty 17-30 -vuotiailta nuorilta miehiltä, jotka ovat osallistuneet työpajatoimintaan vuonna 2017 Helsingissä ja Kouvolassa. Haastattelut ovat tapahtuneet paikkakunnan työpajan omissa tiloissa. Haastatteluun on osallistunut 24 nuorta (n=24) 29.3.2017 - 20.12.2017 välisenä aikana, joista yhtä nuorta on haastateltu kahteen eri otteeseen. Haastattelumateriaali on litteroitu vuonna 2017 ja sitä oli yhteensä 219,5 sivua.

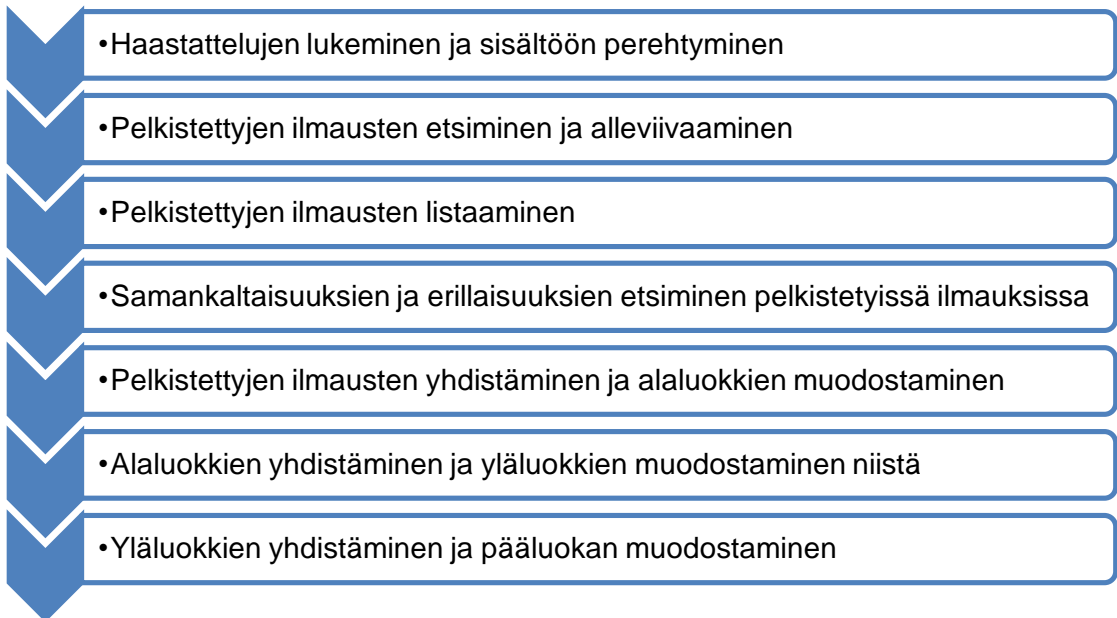
Aineisto on kerätty käyttäen pääosin laadullisia menetelmiä ja siinä on käytetty etnografista sekä narratiivista lähestymistapaa. Nuorten omaa kertomaa pidetään tapana jäsentää omaa maailmaa ja identiteettiä. (Liinamo ym. 2016: 5-6.) Haastattelu oli teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu, jossa on pyritty saamaan tutkimuksen kannalta merkityksellisiä vastauksia. Haastattelutilanteessa itse haastateltava, on ollut yksin haastattelijan kanssa ja haastattelu on edennyt etukäteen valittujen teemojen ja kysymysten mukaisesti. (Liinamo ym. 2016:5-6; Tuomi – Sarajärvi 2018: 88.) Haastattelu menetelmän etuna pidetään yleisesti joustavuutta ja sitä, että tarvittaessa haastateltaviin pystytään olemaan yhteydessä myöhemminkin esimerkiksi aineiston täydentämisen merkeissä. Haastattelijalla voi myös itse määritellä kysymysten järjestyksen haastattelun aikana sekä pyytää selvennystä vastaukseen, jotta mahdollisia väärinymmärryksiä ei tulisi. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2007: 200–201; Tuomi – Sarajärvi 2018: 85.)

Hankkeen tutkimussuunnitelmassa on esitetty käytössä olleet haastattelukysymykset, joka auttoi meitä hahmottamaan haastattelun kulkua sekä pohtimaan löytäisimmekö haastatteluista vastauksia opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiin. Olemme lisänneet nuorille käytetyn haastattelurungon liitteeksi työhömmme (liite 2).

4.3 Aineiston analyysi

Tässä opinnäytetyössä sisällönanalyysi toteutetaan induktiivisena eli aineistolähtöisenä. Induktiivisen analyysin tarkoituksena on luoda haastatteluaineistosta teoreettinen kokonaisuus, eikä se nojaa jo olemassa olevaan teoriaan tai hypoteesien testaamiseen (Hirsjärvi ym. 2007: 160; Tuomi - Sarajärvi 2018: 108). Aikaisemmat havainnot, tiedot, tutkimukset tai teoriat eivät siis saa ohjata analyysin tekoa (Kankkunen - Vehviläinen-Julku-

nen 2015:167; Tuomi – Sarajärvi 2018:108). Käytämme opinnäytetyössämme sekundaariaineistoa, eli toisten keräämää ja valmiiksi litteroitua haastattelumateriaalia (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2009:186). Tämän vuoksi meidän analyysimme alkoi aineistoon tutustumisella ja analyysiyksikköjen määrittelystä eli luokittelusta (Tuomi – Sarajärvi 2018: 105). Alla oleva kuvio selventää, miten sisällönanalyysi toteutettiin.

Kuvio 2. Analyysin eteneminen (Tuomi – Sarajärvi 2009:109).

Teimme aineiston analyysin kokonaan yhdessä, kumpikin meistä luki alkuperäiset haastattelumateriaalit läpi kahteen eri otteeseen. Aineistoa läpi käytäessä on tärkeä muistaa rajata kiinnostuksen kohde, eli etsimme ja merkkasimme vastauksia vain tutkimuskysymyksiimme ja näin samalla muodostimme analyysiyksiköt, jotka olivat teemoja sekä yksittäisiä sanoja tai lauseita (Tuomi – Sarajärvi 2018:104, 122). Tämän jälkeen kävimme merkintämme yhdessä läpi ja kirjasimme nämä ylös. Menetelmämme osoittautui hyväksi, sillä meillä oli välillä eriäväisyyksiä merkinnöissä ja näin saimme kerättyä aineistoa vieläkin enemmän, sekä karsittua epäoleellisia kohtia pois. Vaikka aineistossa olisi ollut muitakin mielenkiintoista materiaalia oli tärkeää osata rajata pois aiheet, jotka eivät olleet linjassa opinnäytetyömme tutkimuskysymyksen kanssa (Tuomi – Sarajärvi 2018: 104-105).

Kerättyämme analyysiyksiköt aloimme pelkistämään eli tiivistämään lauseita, jättäen ylimääräisen ja tutkimukselle tarpeettoman tekstin pois, tämän avulla saimme otteen materiaalista. (Tuomi – Sarajärvi 2018: 123; Alasuutari 2011: 40-43). Tässä kohtaa jaoimme

aineiston puoliksi ja pelkistimme kerätyt analyysiyksiköt itsenäisesti, jonka jälkeen tarkastimme vielä toistemme tekstit. Näin pystyimme varmistamaan, ettemme ole väärinä haastateltavan sanomaa. Alla esimerkkinä tiivistämisestä.

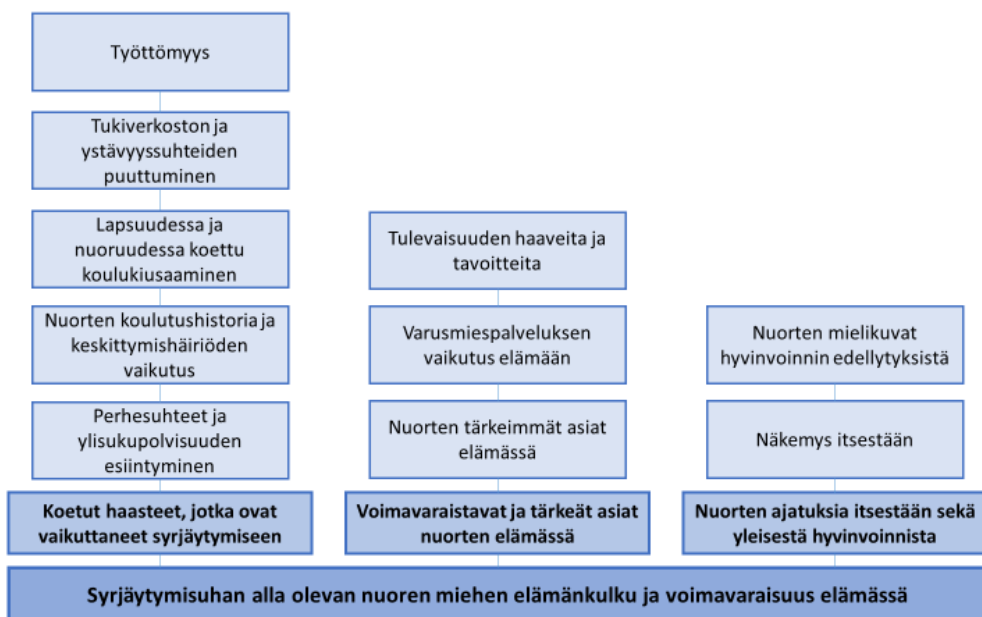
"Nyt kun on työpaikka, ettei työttömänä tarvi olla ettei käy aika pitkäks, todellakin ku oli vaan, ja justiin oli rahaongelmia. Sit on, ihmissuhteetki on parantunu tai muuttunu ihmisi kohtaan. Eipä siin oikeen mitään muuta mutta, kaikki on ihan hyvin."

Työttömänä aika kävi pitkäksi ja hänellä oli rahaongelmia. Työn kautta ihmissuhteetkin ovat parantuneet.

Kuvio 3. Esimerkki pelkistämisestä

Kun saimme tiivistettyä kaikki analyysiyksiköt, aloimme ryhmitellä näitä eri aiheiden mukaisesti, eli muodostimme alaluokat (Tuomi – Sarajärvi 2018: 124). Tämä osoittautui yllättävän haasteelliseksi ja aikaa vieväksi. Hyvin harkitut alaluokat yhdisteltiin teemoittain ja aiheittain omiksi luokiksi, eli yläluokiksi. Kolmesta yläluokasta muodostimme yhden pääluokan, joka kuvaa tämän opinnäytetyön tutkittavaa ilmiötä ja on yhteydessä tutkimuskysymyksiimme: Syrjäytymisuhan alla olevan nuoremiehen elämäntyyli (Tuomi – Sarajärvi 2018:124-125.) Alla oleva kuvio näyttää luokkien ryhmittelyyn.

Kuvio 4. Ala-, yläluokkien ja pääluokan muodostaminen

5 Tulokset

Tässä osiossa käsittelemme analyysimme tulokset ja havainnot. Apuna tuloksia kirjoittaessa olemme käyttäneet tutkimuskysymyksiämme, jotka ovat auttaneet meitä keskittymään oleelliseen tietoon opinnäytetyön kannalta.

5.1 Lapsuudessa ja nuoruudessa koetut haasteet, jotka ovat vaikuttaneet syrjäytymiseen

Haastatteluissa ei suoranaisesti mietitty sitä, onko nuori omasta mielestään syrjäytynyt tai syrjäytymisuhan alla. Myöskään syitä tähän he eivät olleet miettineet. Kumminkin yhtäläisyyksiä heidän elämästään löytyi paljon, jotka voivat olla riskitekijöitä syrjäytymiseen.

5.1.1 Perhesuhteet ja ylisukupolisuuden esiintyminen

Haastattelun aikana puhuttiin paljon vanhemmista ja heidän koulutuksista sekä työurista. Nuorien vanhemmilla ei ollut korkeakoulututkintoa. Pitkäaikaista työttömyyttä ei juuriakaan esiintynyt, mutta väliaikainen työttömyys vanhempien kohdalla oli yleistä. Vanhempien ja nuorten keskinäiset välit olivat heidän kokemusten mukaan vaikeat tai huonot. Haastateltavat uskoivat sen johtuvan siitä, etteivät itse tienneet mitä haluavat elämältään ja vanhemmat olivat taas kyllästyneitä nuorten tekemättömyyteen tai saamattomuuteen.

"niin omasta kokemuksesta voin sanoa että omani tai minun ja isäni välit oli tosi ruosteiset siin vaihees kun mulla ei ollu mitään paikkaa mitä mä tekisin"

Esiin nousseita huomioita olivat myös se, että nuorten vanhemmat olivat eronneet sekä se ettei isä ole ollut syystä tai toisesta mukana elämässä.

Haastatteluissa oli puhuttu myös sisaruksista. Nuorten sisarukset eivät olleet myöskään korkeasti koulutettuja ja työttömyyttä esiintyi heidänkin kohdalla. Haastateltavien ja sisarusien välit olivat myös vaikeat ja välttämättä heidän kanssaan nuoret eivät olleet tekemisissä, johtuen perheen sisäisistä ristiriidoista tai huostaanottojen vuoksi.

5.2 Nuorten koulutushistoria ja keskittymishäiriöiden vaikutus

Haastateltavat olivat suorittaneet peruskoulun, sekä suurin osa oli suorittanut toisen asteen tutkinnon. Syitä miksi opinnot olivat keskeytyneet, olivat yleisesti masennuksen, kiinnostuksen puutteen tai koulusta erottamisen vuoksi.

”Jos mä menisin aikuislukioon niin mul ois muuttama kurssi vaan pitäis tehdä et saisin sen valmiiks mut, mul oli, iski masennus silloin niin, sitten ei pystynyt käyä koulussa”

”Ja joka koulusta missä olen ollut niin mut on erotettu”

Haastatellut kertoivat kärsivänsä keskittymisvaikeudesta tai lukihäiriöstä. Osa oli saanut lääkityksen ja apua, mutta osalle varsinaista diagnoosia ei ole koskaan tehty. Keskittymisvaikeudet näkyivät siinä, etteivät he kokeneet pystyneensä keskittymään opiskeluun koulussa ja tämä oli vaikeuttanut koulukäyntiä huomattavasti.

”Mul on paha ADHD ettei oikeen opinnot nappaa”

”No se että mä sain, lääkityksen kohdilleen että sain ADHD:seen lääkkeitä niin se on paras kokemus eli mä sain sen melkein heti ku oon ollut pienestä asti noi ADHD:n oireet niin sain sen lääkityksen melkein heti”

5.3 Lapsuudessa ja nuoruudessa koettu koulukiusaaminen

Nuoret puhuivat koulukiusaamisesta ja sen vaikutuksista koulun käyntiin sekä elämään yleisesti. Osa haastateltavista ei kokenut kiusaamisen vaikuttavan elämäänsä juuri mitenkään. Koulukiusatut saattoivat myös vastata kiusaamiseen aggressiivisesti pahoinpitelällä kiusaajaan ja tämän vuoksi he joutuivat myös itse tästä vaikeuksiin koulussa. Eräs haastateltavista joutui uusimaan saman luokan 4 kertaa, hän koki olleensa syrjitty eikä saanut tähän tukea opettajilta.

”En, en saanu todellakaan tukea että mä kävin neljä kertaa saman luokan että jos mä oisin saanut tuke niin silloin mä oisin päässyt sen luokan yhestä kerrasta läpi jos mä oisin saanut sitä tukea mutta kun en mä en saanut sitä tukea koska minut syrjittiin ja oltiin noin ja minä en halunnut olla koulussa sen takia”

Kiusaaminen aiheutti myös vaikeuksia sosiaalisiin kanssakäymisiin, jotka nuoret tiedostivat itse hyvin.

”Mul menee ain tietty aika, ennen ku mä uskallan kattoo toisiin ihmisiin silmiin. Se on kai just joku semmonen, vä-hän jääny jostain tommostest luottamusasioista, jääny

semmonen, mikä se on, post-traumatic stress disorder -juttu kaikist noista, lapsuuden kiusaamisista.”

5.3.1 Tukiverkoston ja ystävyysuhteiden puuttuminen

Nuorten tuntemukset siitä onko heidän elämässään ollut tukea, vaihteli selvästi. Osa kertoi, että heillä on ympärillään hyvä tukiverkosto, joka koostuu ystäväistä ja perheestä, myöskin työpaja oli tuonut monelle tunteen siitä, että heitä tuetaan. Osa taas koki, että heillä ei ole tukiverkostoa elämässään ja on ollut vaikeaa luottaa ihmisiin. Haastateltavilla ei myöskään ollut usein laajaa kaveripiiriä tai todella hyvää ystävää.

”Tietysti mun vanhemmat on aina, mun puolella kaikis asioissa. Ne on aina auttanut parhaimpansa mukaan et kyl mä niihin tuun aina luottamaan”

”Ei, ei oo ollu ketään mun puolella ja sitten kun mä olin tuolla koulukodissa niin ei ollu ees oma äiti mun puolella.”

”On mulla ihan hyviä kavereita, ei oo silleen parasta ystävää tällä hetkellä oikein. Tavallaan en ees oo yrittänyt silleen ottaa ketään sinne.”

5.3.2 Työttömyys

Nuoret kärsivät työttömyydestä, joka vaikutti myös heidän elämäänsä. He eivät kuitenkaan kokeneet voivansa muuttaa asuinpaikkakunnalta pois tämän vuoksi. Nuoret kokivat yhteiskunnan pitävän ihmistä huonona, jos hänellä ei ole opiskelu- tai työpaikkaa.

”Se on sellain, vähä niinku, mä puhuin viime kerral siitä, miten mä nään työkkäritoiminnan. On vähä sama sellain fiilis että se on kauheen painostettu ja tuomittu kulku ihmisellä että, jos et sä opiskele, niin sä oot huono ihminen. Jos et sä mee töihin, niin sie oot huono ihminen, ainakin tosi monen silmissä”

5.4 Voimavaraistavat ja tärkeät asiat nuorten elämässä

Vaikka perhesuhteet eivät olleet hyviä tai ystäviä ei ollut niin paljoa, silti haastateltavat kokivat perheen jäsenten ja ystävyysuhteiden olevan tärkeitä ja voimavaraistavia asioita elämässään. Oman perheen perustaminen oli myös tuonut elämälle sisältöä ja vastuuta, joka koettiin positiivisena asiana. Myös varusmiespalvelus oli selkeästi tuonut elämään rytmiä ja säännöllisyyttä.

5.4.1 Nuorten tärkeimmät asiat elämässä

Kolme tärkeintä asiaa haastateltavien elämässä olivat yleisesti perhe, ystävät ja oma hyvinvointi. Vahvoina vastauksissa näkyi erityisesti perhe ja hyvänä kakkosena tuli ystävät. Voimavaraisuutta lisääviä tekijöitä olivat myös muun muassa harrastukset, lemmikit, musiikki, oma asunto, onnellisuus, treenaaminen, uskonto ja luonto.

Harrastuksista yleisimmät olivat salilla käynti ja musiikki. Useampi kertoi myös pelaavansa tietokoneella. Pelaamista ja musiikkia lukuun ottamatta harrastukset olivat liikuntaan liittyviä kuten jääkiekko, uinti, pyöräily ja jalkapallo. Osalle harrastustoiminta oli säännöllistä ja osalle epäsäännöllistä.

”En mä mitenkään, säännöllisesti. Mut talvisin mä laskettelen ja luistelen ja pelaan lätkää.”

”No siis, mä pelaan tiimis, siis tietokoneel, ihan pro-tasol.”

Nuoret kokivat, että perheen perustaminen on vaikuttanut heidän elämäänsä positiivisesti, koska lasten myötä elämävalinnat ovat olleet parempia ja nuoruuden hölmöily oli jäänyt pois.

5.4.2 Varusmiespalveluksen vaikutus elämään

Haastateltavien kanssa puhuttiin myös varusmiespalveluksen käynnistä ja sen vaikutuksesta elämässä. Ennen armeijaan menoa oli esiintynyt masennusta, alkoholin väärinkäyttöä ja elämäntilannetta saattoi muutenkin olla hukassa. Nuoret kokivat, että armeijan käyminen auttoi heitä ymmärtämään asioita uudesta näkökulmasta ja se toi lisää motivaatiota myös siviilielämään. Se oli tarjonnut ikään kuin uuden alun elämälle. Myös armeijaan pääsyä odotettiin positiivisella mielellä sekä haaveiltiin mahdollisesta työpäikasta armeijassa.

”Mä olin aika huonos tilas ennen ku mä lähin armeijaan. Siel tuli semmonen niin sanottu itsekuuri ja semmonen tarve tehdä asioita. Huomasin mä pystyn, ylittämään niin sano-tusti itseni ja jos mä vaan laitan ajatukset siihen ja motivoin itteeni tarpeeks niin mä voin tehdä mitä vaan, tai ainakin mä uskon ite siihen”

5.4.3 Tulevaisuuden haaveita ja tavoitteita

Nuorilta kysyttiin tulevaisuuden näkymästä. Kaikilla oli haaveita ja tavoitteita, mitä he haluaisivat tehdä. Yleisimmiksi haaveiksi ja tavoitteiksi nousi koulu- tai työpaikan saaminen sekä ystävyys-suhteiden ylläpito. Nuorten haaveet vaihtelivat myös oman kiinnostuksen kohteiden mukaisesti. Eräs haaveili työstä musiikin parissa, kun taas toinen oli kiinnostunut enemmän graafisesta suunnittelusta.

”Joo. Se on ehdottomast se mitä, haaveilen ja unelmoin silleen, duunin puolesta, toi ala, miksaaminen, studiossa, livenä”

”Sellai mis pääsee toteuttamaa ittee, tekee kaikkee luovaa. Mahollisesti jotain grafiikkaa, pääsis piirtelee ja, oikeestaan siis, monipuolista juttuu vaan.”

Nuorille myös raha oli yksi haaveista ja sen tavoittelemiseen tarvittaisiin hyvä palkkainen työpaikka.

”En rupee hukkaan mun elämää heittäään sillä että mä tienaan sen tuhat euroo ehkä jos-kus, kun mä haluan tienata sen viis tonnii kuukaudes enkä tuhatta euroo joskus.”

5.5 Nuorten ajatuksia itsestään sekä yleisesti hyvinvoinnista

Nuorten näkemystä itsestään oli hyvä ja tärkeä huomioida. Haastatteluiden aikana myös kysyttiin objektiivisesti mitä ihminen tarvitsee, jotta hän voisi hyvin. Nuorten vastaukset olivat hyvin maanläheisiä ja tämä selvästi heijastui heidän tulevaisuuden haaveisiin.

5.5.1 Näkemys itsestään

Haastateltavien näkemykset itsestään vaihtelivat laidasta laitaan. Ei löytynyt selvää toistuvaa ilmaisua tai ajattelua. Oli kokemuksia siitä, että voi vaikuttaa omaan elämäänsä haluamallaan tavalla. Toinen taas koki, että tulevaisuuden suunnitelmien tiellä oli puuttuvia tekijöitä kuten raha ja itseluottamus. Muutama muukin haastateltavista koki olevansa ujo tai muuten sosiaalisesti rajoittunut, joka vaikutti uusien ihmissuhteiden muodostamiseen. Eräs haastateltava ei halunnut miettiä liikaa tulevaisuutta tai menneisyyttä ja toinen kertoi, ettei tiedä paikkaansa yhteiskunnassa. Vahvuusalueikseen muutama nuorista kertoi muun muassa piirtämisen ja urheilun. Työpaja oli myös auttanut haastateltavia saamaan valmiuksia työelämään ja itsensä kehittämiseen. Esiin nousi myös erään haastateltavan pelko siitä, että elämässä valitsevat surut muuttuisivat vihaksi.

”Se on mulle itelleen henkilökohtasest se ei oo surullinen vaan se on sellain, pimeä pei-likuva meikäläisest. Se on nyt pysyny useamman vuoden aika pitkälti piilossa. Suru on sellain aina vähän välillä oleva tunne, jota tuntee. Mut että sitte taas must, mä mietin asioita miten mä reagoin ja mitä mulle kävi, niin en mä sit suru.. sitä surullisuutta mä en pelkää. Mä pelkään sitä että mitä jos siit tulee vihanen.”

5.5.2 Nuorten mielikuvat hyvinvoinnin edellytyksistä

Haastateltavilta kysyttiin hyvinvoinnin edellytyksiä. Heidän vastauksensa olivat melko yhteneväisiä. Kärkikolmikkona nousivat esille muut ihmiset, harrastus ja elämänrytmi. Nuoret kokivat tarvitsevansa ympärille muita ihmisiä, joista muodostuu tukiverkosto/perhe ja ystävät. Terveellinen elämänrytmi nähtiin myös yhtenä hyvinvoinnin edellytyksenä ja ratkaisuna sen saavuttamiseen oli esimerkiksi työ.

”Kysyjä: Kuinka tärkeitä sulle ylipäänsä on että sulla olis töitä?”

Vastaaja: Kyllähän se aika tärkeitä on nyt kumminkin. Sit siin on sit se oma elämänrytmi ja jotaki tekemist päivisin”

Haastateltavat kokivat myös, että harrastukset ja oikeanlainen ravinto toimii hyvinvoinnin edellytyksenä. Muita esille nousseita asioita olivat liikunta, mielenrauha ja maalaisjärki.

”Mulla ei oo unelmis mitään et pitäs olla auto ja, omakotitalo ja vastaavaa. Aika lailla se että kuhan nyt toimeen tulee ja, on siel koton joku lemmikki ja, tälläi. Pystyy käy-mään harrastuksis ja olla kavereitten kaa. Se riittää hyvin.”

6 Pohdinta

Tässä kappaleessa tarkastelemme tutkimuksen tuloksia ja siitä syntyneitä johtopäätöksiä. Lisäksi arvioimme tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä sekä miten olemme nämä asiat saavuttaneet tässä opinnäytetyössä. Pohdimme myös mahdollisia jatko-opinnäytetyön aiheita ja kehitysehdotuksia sekä minkälaista oppimisprosessia/ammattillista kasvua olemme kokeneet tämän tutkimuksen parissa.

6.1 Tarkastelu

Tuloksia tarkastellessa nuorten perhesuhteet, etenkin lapsuudessa ja varhaisnuoruudessa, olivat olleet haastavat. Vanhemmat eivät kuitenkaan kärsineet pitkäaikaistyöttömyydestä, jolla voisi suoraan viitata ylisukupolviseen työttömyyteen, mutta väliaikaistyöttömyyttä oli ollut. Nuorien vanhemmat eivät myöskään olleet korkeasti koulutettuja mikä

on saattanut aiheuttaa perheessä taloudellista ahdinkoa. Usean nuoren vanhemmat olivat eronneet tämän ollessa lapsi tai nuori. Haastattelujen yhteydessä ei kuitenkaan puhuttu perheiden sosioekonomisesta asemasta, joten emme voi tietää miten se on vaikuttanut nuoriin. Pohjantammen (2007: 66-67) tekemässä tutkimuksessa todetaan, että sosiaalinen läsnäolo olisi merkittävämpi tekijä nuoren elämässä kuin taloudellinen pärjääminen. Nuorien perheissä oli ollut paljon ristiriitoja ja he kokivat, etteivät vanhemmat ymmärtäneet tai tukeneet heitä tarpeeksi. Tämän vuoksi voisi todeta, että perheen oma hyvä dynamiikka ja läheiset välit ovat tärkeitä lapsen ja nuoren kehityksessä ja hyvinvoinnissa. Lapsuuden tai nuoruuden perhesuhteet ovat merkityksellisiä huono-osaisuuden kehityksessä, tämän vuoksi perhesuhteiden parantaminen ja koulutuspolkujen tukeminen olisivat tärkeää ehkäisytyötä huono-osaisuuden ehkäisyssä (Berg 2017: 7). Ylisukupolvisen huono-osaisuuden ehkäisyssä tulisi keskittyä koko perheen varhaiseen tukeen päiväkodissa sekä peruskoulussa (Vauhkonen ym. 2017: 509).

Nuorten opintoja oli selkeästi haitannut keskittymisvaikeudet, joka voi olla syy siihen miksi haastateltavat eivät olleet jatkaneet opintojaan peruskoulun jälkeen. Nuoret olivat myös erikseen maininneet aktiivisuus- ja tarkkaavaisuushäiriön ADHD:n, joka tiedettävästi aiheuttaa nuoruusiässä levotonta käyttäytymistä sekä vaikeuttaa keskittymistä esimerkiksi koulutehtävissä (Vuori ym. 2018). Myös koulukiusaaminen vaikutti nuorten käyttökseen kouluaikana ja sosiaalistensuhteiden ylläpitämisessä myöhemmin. Toivasen (2017:56) tekemässä tutkimuksessa on myös todettu kiusaamisen vaikuttavan aikuisuudessa, jolloin ystävyys-suhteita on vaikea syventää.

6.2 Luotettavuus

Saimme itse saaneet valita opinnäytetyön aiheemme ja koimme tämän aiheen ajankoh- taiseksi ja mielenkiintoiseksi. Oletimme tutkimusta aloittaessa löytävämme tutkimuskysymyksiin helposti vastaukset aineistosta, mutta sekundääriaineisto kuitenkin vaikeutti juuri tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksiin vastausta. Ajatus aiheen tärkeydestä ei ole kuitenkaan muuttunut tutkimuksen aikana. Tutkimukseen oli annettu aikaa yhteensä 9 viikkoa, mutta käytimme vielä lisää aikaa, koska halusimme työstä mahdollisimman hyvän ja luotettavan kokonaisuuden.

Kvalitatiivisia tutkimuksia tekeviä varoitetaan usein holistisesta harhaluulosta tai virhe- päätelmästä. Tällä tarkoitetaan tilannetta, jossa tutkimuksen tekijä tulee sokeaksi tutki-

mukselle ja pitää omia johtopäätöksiään oikeana sekä tulokset voivat vääristyä. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2015: 197.) Tässä opinnäytetyössä on kaksi tekijää ja tutkimusta ei suoritettu aivan alusta, vaan käytössä oli valmis materiaali. Tästä syystä voimme olettaa, että sokeutumisen riski on pieni. Pyrimme tekemään opinnäytetyötämme ja siihen liittyvää tutkimusta ilman ennakkoluuloja tai -oletuksia. Pidimme riskin mahdollisuuden mielessä koko opinnäytetyön prosessin, jotta aineiston tulkinta ja siitä saadut tulokset ovat paikkansa pitäviä.

Luotettavuuden arvioinnissa käytetään yleisesti neljää kriteeriä: uskottavuus, siirrettävyys, riippuvuus ja vahvistettavuus. Uskottavuutta lisää selkeä tieto siitä miten analyysi on tehty ja antaa lukijalle tietoa siitä mitkä ovat tutkimuksen heikkoudet ja vahvuudet. (Kankkunen - Vehviläinen-Julkunen 201: 197.) Laadimme työhön useita eri taulukoita, joista selviää mitä menetelmiä olemme käyttäneet. Olemme myös tuoneet selkeästi esille mistä tulokset ovat syntyneet. Edellä mainittu läpinäkyvyys pyrittiin tuomaan esille lisäämällä suoria lainauksia haastattelumateriaalista, jolloin lukijan on mahdollista seurata aineiston keruu polkua. Lainaukset ovat lisätty työhön nimettöminä, jottei informantteja pystytä tunnistamaan lainausten perusteella.

Siirrettävyydellä tarkoitetaan sitä kuinka helposti tulosten siirrettävyys tutkimuskontekstin ulkopuoliseen vastaavaan kontekstiin on (Tuomi – Sarajärvi 2018: 162). Tulokset ovat erityisen helppo sovittaa vastaavaan kontekstiin. Syrjäytymisuhan alla olevia nuoria miehiä ei löydy pelkästään työpajoista, vaan myös esimerkiksi työvoimatoimistoista tai kotoa. Riippuvuudella puolestaan tarkoitetaan sitä, että tutkimus on toteutettu tieteellisen tutkimuksen toteuttamista yleisesti ohjaavien pariaattein (Tuomi – Sarajärvi 2018:162). Olemme ensikertalaisia tutkimuksen tekemisessä, mutta ennen tutkimuksen aloittamista perehdyimme laadullisen tutkimuksen tekemiseen niin kirjallisuuden kuin aikaisempien tutkimusten kautta.

Termit reliabelius ja validius sidotaan yleensä vahvasti kvantitatiivisen tutkimuksen termistöön, eikä niitä käsitetä kvalitatiivisen tutkimuksen yhteydessä välttämättä samalla tavalla (Hirsjärvi ym. 2008: 227). Monessa laadullisen tutkimuksen oppaassa ei suositellakaan käyttämään käsitteitä reliabiliteetti tai validiteetti, kun arvioidaan laadullista tutkimusta (Tuomi - Sarajärvi 2018: 160). Luotettavuutta tulee silti arvioida myös laadullisen tutkimuksen yhteydessä. Luotettavuutta voidaan lisätä tuomalla selkeästi esille esimerkiksi henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien kuvauksia. (Hirsjärvi ym. 2008: 227.) Valmis aineisto aiheutti meille haasteita tuoda näitä asioita ilmi. Luotettavuutta voidaan kuitenkin

vahvistaa myös kertomalla mitä tutkimuksessa on tehty ja miten saatuihin tuloksiin on päädytty. (Hirsjärvi ym. 2008: 227). Nämä asiat olemme pyrkineet avaamaan työssä mahdollisimman hyvin. Validiutta voidaan vahvistaa käyttämällä tutkimuksessa useita menetelmiä (Hirsjärvi ym. 2008: 228). Tämän opinnäytetyön kohdalla resurssit kuitenkin estivät käyttämästä useita menetelmiä, joilla tuloksia oltaisiin saatu vahvistettua. Työssä kuitenkin toteutuu tutkijatriangulaatio, koska tutkimusta oli työstämässä kaksi henkilöä ja haastattelumateriaali oli muiden tutkijoiden keräämiä. Tutkijatriangulaatio vahvistaa validiutta, koska tutkimuksen teko ei ole vain yhden henkilön varassa (Hirsjärvi ym. 2008: 228).

6.3 Eettisyys

Työssä noudatimme eettisiä ohjeita ja lainsäädäntöä. Työ pohjautui kuitenkin jo aikaisemmin kerättyyn aineistoon ja meidän tuli luottaa siihen, että aineiston kerääjät ovat myöskin noudattaneet eettisiä ohjeita. Eettisyys on tieteellisten tutkimuksien tärkein periaate (Kankkunen - Vehviläinen-Julkunen 2015:211). Emme huomanneet, että eettisiä ohjeita olisi rikottu missään kohtaa. Aineistoa kerätessä on otettava huomioon tutkittavan ryhmän haavoittuvaisuus, henkilön vajaavaisuus tai jokin muu erityistä huomiota vaativa seikka (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2015: 213). Tällaisia seikkoja ei noussut esiin haastatteluista. Haasteena koimme kuitenkin sen, ettemme ole tehneet haastatteluja itse. Tämän vuoksi emme tiedä onko informanttien joukossa sellaisia henkilöitä, joilla on rajoituksia, jotka olisi pitänyt huomioida eettisestä näkökulmasta. Tämän haasteen ratkaiseminen on kuitenkin käytännössä mahdotonta, vaan meidän tulee luottaa siihen, että haastattelijat ovat itse noudattaneet eettisiä ohjeita ja säädöksiä haastatteluja tehdessään.

Eettisiin kysymyksiin liitetään myös usein termit plagiointi ja sepittäminen. Plagioinnilla tarkoitetaan jonkun muun tekstin lainaamista ilman asianmukaisia lähdeviitteitä. Tulosten sepittämällä tarkoitetaan sitä, että tulokset olisivat vääristeltyjä. (Kankkunen – Vehviläinen – Julkunen 2015: 224) Emme ole työssämme plagioineet kenenkään tekstiä ja olemme käyttäneet aina asianmukaisia lähdeviitteitä. Sepittäminen on erityisen tärkeää laadullisen tutkimuksen kohdalla. Pidimme huolen koko tutkimuksen ajan, että emme antaneet omien mielipiteiden tai ennakkoluulojen vaikuttaa tuloksiin ja tulokset on saatu suoraan haastattelumateriaalista.

Olimme sitoutuneet myös olemaan luovuttamatta tutkimustietoja ulkopuolisille tahoille. Eettisten ohjeiden mukaisesti tietokoneella oleva aineisto tulee suojata salasanalla (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2015: 227). Näin olemme toimineet koko tutkimusprosessin ajan. Haastattelumateriaali sijaitsee erillisessä verkkopalvelussa, johon saimme käyttöoikeuden. Muut materiaalit ovat salanasuojattuna omilla tietokoneillamme. Tutkijoille on asetettu myös tunnollisuuden vaatimus, joka tarkoittaa sitä, että tutkija on kunnolla paneutunut aiheeseen (Kankkunen - Vehviläinen-Julkunen 2015: 211). Haasteena tässä koimme sen, ettei opinnäytetyön tekemiseen välttämättä oltu varattu tarpeeksi aikaa, koska tutkimuksen tekeminen aloittelijoille oli melko haastavaa. Pyrimme ratkaisemaan tämän ongelman tekemällä paljon ylimääräistä työtä. Aika joka opinnäytetyön kirjoittamiseen oli varattu, ylittyi huomattavasti. Halusimme kuitenkin toteuttaa mahdollisimman hyvän ja luotettavan laadullisen tutkimuksen, joten teimme tietoisesti tämän valinnan.

Tutkimusaiheen valintaa voidaan myös pitää tutkijan tekemänä eettisenä valintana. Se tarkoittaa, että tutkijan on ymmärrettävä miten tutkimuksen aihe vaikuttaa siihen osallistuviin ja yhteiskuntaan yleisesti. Tässä kohtaa on syytä miettiä tutkimuksen saavuttamaa hyötyä. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2015: 218) Tämä opinnäytetyön päämääränä oli tuottaa laadukasta ja rehellistä tietoa. Saimme vastauksia kysymyksiin niistä asioista, jotka ovat vaikuttaneet syrjäytymisuhan alla olevan miehen elämänsä ja mistä asioista he kokevat saavansa voimavaroja.

6.4 Johtopäätökset

Tekemässämme tutkimuksessamme voimme todeta, että todennäköisesti suuri riskitekijä syrjäytymiselle on perhesuhteet. Vanhempien ero ja perheen huono yhteinen henki on ollut merkittävä yhteinen tekijä haastateltavien elämässä. Myös aikaisemmat tutkimukset ovat tukeneet tätä johtopäätöstä. Perheen tuki ja sosiaalinen läsnäolo olisi myös tärkeä osa koulukiusaamisen ehkäisyssä, sekä mahdollisen keskittymishäiriön toteutuksessa.

Perhe oli silti tärkeä asia haastateltavien elämässä, vaikka lapsuus ja nuoruus olisikin ollut haastavaa. Haastateltavien voimavaroistavat ja tärkeät asiat elämässä olivat selkeästi maallisia ja järkeviä. Armeija oli koettu selkeästi positiivisena asiana, sen vuoksi että juuri se oli tuonut elämään säännöllisyyttä. Myös uusia ystävyssuhteita oli syntynyt tämän kautta, mikä voisi olla esimerkiksi koulukiusatulle positiivinen kokemus ja uusi alku

elämälle. Haastateltavilla oli myös paljon haaveita ja tavoitteita elämässä, jotka olivat toteuttavissa. Työpaja, jossa he olivat haastatteluiden aikana, oli myös ollut positiivinen kokemus sekä hyvä paikka miettiä tulevaisuutta ja niiden haaveita. Haastateltavat tarvitsivat selkeästi aikuisen tukea ja apua, kun yrittävät miettiä tulevaisuuden tavoitteita. Myöskin konkreettinen apu ja neuvonta esimerkiksi opiskelupaikoista on tärkeää

6.5 Jatkoopinnäytetyön ja kehittämis ehdotukset

Mielestämme jatko opinnäytetyötä ei pitäisi toteuttaa tämänhetkiselällä haastattelumateriaalilla. Mikäli uusia opinnäytetöitä tulee, pitäisi olla mahdollisuus itse haastatella nuoria, jotta saadaan vastauksia juuri haluttuihin kysymyksiin. Tietenkin jatko opinnäytetöitä voisivat olla muun muassa laajempi näkemys mitkä asiat ovat vaikuttaneet elämäkulkuun ja sen tiedon syventäminen sekä toinen aihe voisi olla voimavaraistavien tekijöiden tärkeys, minkä vuoksi nämä asiat nousevat esille nuorten elämässä.

Opinnäytetyötä voisi kehittää vielä eteenpäin luomalla esimerkiksi tiivistetyn oppaan tai videon, jossa kerrotaan terveydenhuollon ammattilaisille, minkälaisia kokemuksia syrjäytymisuhan alla olevien nuorten miesten taustalta löytyy. Mielestämme tietoa tulisi kuitenkin syventää huomattavasti ennen kuin tämmöiseen hankkeeseen lähdetään isolla levietyksellä.

6.6 Oppimisprosessi ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön aiheemme ei ole suoraan yhteydessä tulevaan ammattiimme. Koemme silti, että tutkimuksen tekeminen on ollut oppimisprosessin kannalta tärkeää. Olemme päässeet tekemään laadullista tutkimusta ajankohtaisesta aiheesta. Oppimme miten laadullinen tutkimus tehdään ja ymmärsimme minkälaisia vaikutuksia sillä voi olla yhteiskunnallisella tasolla. Tuloksista voimme kuitenkin jollain tasolla ammentaa tietoa tulevaan työhömmme. Ymmärrämme, että ihmisillä voi olla erilaisia taustoja, jotka voivat vaikuttaa myös heidän terveystyötyymiseen. Esimerkiksi jos elämähallinta on hukassa, suuhygienia ei välttämättä tällaisessa tilanteessa ole ensimmäisenä mielessä. Ymmärrämme, että elämäntilanteet ovat monisyisiä. Nämä asiat ovat nousseet esille, kun olemme lukeneet useita tutkimuksia opinnäytetyötä varten. Jatkossa voimme käyttää näitä tietoja auttamaan kanssa opiskelijoita ja tulevia kollegoita ymmärtämään ihmisen taustaa ja sen vaikutuksia elämänlaatuun. Suun terveydenhuollossa keskitytään usein

vain suun terveyteen ja annetaan informaatiota siihen, miten suun terveyttä voisi parantaa. Välillä voisi kuitenkin olla paikallaan kohdata ihminen yksilönä ja keksiä erilaisia motivaatiokeinoja, jotka ovat räätälöity jokaisen oman elämäntilanteeseen sopivaksi

Lähteet

Alasuutari, Pertti 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uudistettu painos. Tampere:Osuus-kunta vastapaino.

Berg, Noora 2017. Helsingin Yliopisto. Väitöskirjat. Accumulation of Disadvantage from Adolescence to Midlife. A 26-Year Follow-Up Study of 16-Year Old Adolescents. Verkkodokumentti. <<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/172710/accumula.pdf?sequence=1>>. Luettu 2.3.2018

Elämänkulku 2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti. <<https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/elamankulku>>. Luettu 17.1.2018.

Hirsjärvi, Sirkka - Remes, Pirkko - Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Hämeenlinna: Tammi.

Huono – osaisuuden ylisukupolvisuus 2016. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti. < https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/huono-osaisuuden-ylisukupolvisuus>. Luettu 18.1.2018

Hästbacka, Noora 2018. Monialainen verkostotyö ja koulukiusaaminen. Nuorisotutki-museura ry. Verkkodokumentti. <<http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme-k-0-kiusaamiseen-puuttuva-hanke/k-0n-tutkimus-monialainen-verkostotyö-ja>>. Luettu 17.10.2018

Kankkunen, Päivi – Vehviläinen-Julkunen, Katri 2015. Tutkimus hoitotieteessä. 3.-4. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kiiski, Jouko 2011. University of Eastern Finland. UEF Electronic Publications. Suomalainen avioero 2000-luvun alussa. Miksi avioliitto puretaan, miten ero koetaan ja miten

siitä selviydytään? Väitöskirja. Verkkodokumentti. < http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0422-5/>. Luettu 17.10.2018

Käsitteet 2018. Tilastokeskus. Verkkodokumentti. <http://www.stat.fi/meta/kas/ei_tyossa__koul.html>. Luettu 28.2.2018.

Leino-Kilpi, Helena – Mäenpää, Inger – Katajisto, Jouko 1999. Pitkäaikaisen terveysongelman sisäinen hallinta. Gummerus Kirjapaino Oy.

Liinamo, Arja – Poikolainen, Jaana – Raatikainen, Eija 2016. Matti miesten matka työhön. Tutkimussuunnitelma. Luettu 19.1.2018.

Läheisen kuolema 2018. Lounais-Suomen mielenterveysseura. Verkkodokumentti <<http://www.mielenterveysseurat.fi/turku/materiaalit/tietoa-kriiseista/laheisen-kuolema/>>. Luettu 17.1.2018.

Matti – miesten matkat työhön. Metropolia. Verkkodokumentti. <<http://www.metropolia.fi/tutkimus-kehittaminen-ja-innovaatiot/hankkeet/matti-miesten-matkat-tyohon/>>. Luettu 17.1.2018

Mitä rakenne rahastot ovat? 2018. Euroopan aluekehitysrahasto. Verkkodokumentti. <<https://www.rakennerahastot.fi/mita-rakennerahastot-ovat#.WI8T2DeYPIU>>. Luettu 17.1.2018.

Mustonen, Ulla – Huurre, Taina – Kiviruusu, Olli – Berg, Noora – Aro, Hillevi – Marttunen, Mauri 2013. Elämänkulku, mielenterveys ja hyvinvointi. Seuratutkimus 16-vuotiaista tamperailsnuorista 22.,32- ja 42-vuotiaina. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Verkkodokumentti. <<https://www.julkari.fi/handle/10024/114509>>. Luettu 28.2.2018.

Mynttinen, Sirpa 2018. Lapsen suru ja surevan lapsen tukeminen vanhemman kuoleman jälkeen. Suomen nuoret lesket ry. Verkkodokumentti. <<https://www.nuoretlesket.fi/lapsen-ja-nuoren-suru/>>. Luettu 22.1.2018.

Myrskylä, Pekka 2012. Hukassa – keitä ovat syrjäytyneet nuoret? Elinkeinoelämän Valtuutuskunta EVA. Verkkodokumentti. <<http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytyminen.pdf>>. Luettu 17.1.2018

Nuorisotakuu. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Työpajalla kiinni toimintaan. Verkkodokumentti. <<http://nuorisotakuu.fi/nuorten-tyopajat>> Luettu 27.2.2018.

Nuorten syrjäytyminen 2018. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Verkkodokumentti. <https://thl.fi/fi/web/lapset-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen>. Luettu 30.8.2018.

Ojanen, Markku 2003. Kun lapsella ei ole isää tai äitiä. Verkkodokumentti. <<https://www.markkuojanen.com/psykologia/kun-lapsella-ei-ole-isaa-tai-aitia/>>. Luettu 17.1.2018.

Paananen, Reija – Ristikari, Tiina – Merikukka, Marko - Rämö, Antti – Gissler, Mika 2012. Lasten ja nuorten hyvinvointi Kansallinen syntymäkohortti 1987 –tutkimusaineiston valossa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102984/THL_RAPO52_2012_web.pdf>. Luettu 2.3.2018.

Pohjantammi, Ismo 2007. Ylisukupolvinen työttömyys nuortentyöpajoilla. Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisu. <<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/tyopaja.pdf>> Luettu 28.2.2018

Syrjäytyminen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti. <<https://www.thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/hyvinvointi/hyvinvointi-ja-terveys-erot/syrjaytyminen>>. Luettu 17.1.2018

Toivanen, Anne Pauliina 2017. "kiusaaminen jätti jäljet". Lapsena koulukiusattujen kokemuksia kiusaamisen vaikutuksista elämään. Oulun yliopisto. Verkkodokumentti. <<http://jultika.oulu.fi/Record/nbnfioulu-201706022433>>. Luettu 17.10.2017.

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. EU: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. EU: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vauhkonen, Teemu – Kallio, Johanna – Erola, Jani 2017. Sosiaalisen huono-osaisuuden ylisukupolvisuus Suomessa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL. Julkari. Verkkotiedosto. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135433/YP1705_Vauhkonenym.pdf?sequence=2>. Luettu 2.3.2018

Vilkko-Riihelä, Anneli – Laine, Vesa 2007. Kehityopsykologia. Mielen maailma. Helsinki: WSOY.

Voimavaralähtöiset menetelmät 2018. Lapset, nuoret ja perheet. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tuoksi/menetelmat/voimavaralahtoiset_menetelmat>. Luettu 16.10.2018

Vuori, Miika – Aronen, Eero – Sourander, Andre – Martikainen, Jaana E. – Jantunen Tuulia – Saastamoinen Leena 2018. Aktivisuuden ja tarkkaavuuden häiriön (ADHD) lääkkeiden käyttö on yleistynyt. Duodecim lehti. Verkkodokumentti. <<https://www-duodecimlehti-fi.ezproxy.metropolia.fi/lehti/2018/15/duo14431>>. Luettu 17.10.2018.

Tietokantojen käyttö

Opinnäytetyössä käytetyt tietokannat

Tietokanta	Hakusanat	Otsikkotasolla luet- tuja	Tiivistelmätasolla lu- ettuja	Kokotekstitasolla lu- ettuja	Lopullinen valinta
Medic	Nuoret, miehet	107	1	1	1
Google Scholar	Ylisukupolvinen	456	3	1	1
Terveysportti	Syrjäytynyt nuori	2	0	0	0
Google	Tutkimus 1987	10	3	1	1
Cinahl	Class differences, education	169	7	2	0
Medic	ylisukupolvinen, huono-osaisuus	211	3	1	1

Liitteen otsikko

MATTI / HAASTATTELURUNKO NUORET / ELÄMÄNKULUPAJAT

KEVÄT 2017

Perusidea: kysytään aluksi/lopuksi taustatietoja, joita voi käyttää haastattelussa. Haetaan kokemuksellista tietoa nuorten elämään JA (työ)pajatoimintaan liittyvistä asioista.

Keskustellaan, ei esitetä vain suoria kysymyksiä. Keskustelu on vapaaehtoista!

1. TAUSTATIEDOT

Nimi

Ikä _____

Sukupuoli nainen mies muu

Asuinpaikka

2. KOULUTUS JA KOULUTUSHISTORIA

- Missä opiskellut: koulutuspolku?
- Mikä motivoi kouluttautumaan?
- Millaisia suunnitelmia koulutuksen suhteen (jatkokoulutusta, alanvaihto tms?)

3. TYÖPAIKAT JA TYÖHISTORIA

- Missä työpaikassa/työpajassa/työtön / muu mikä? > Työhistoria Kuinka pitkään on ollut ko. työpaikassa/työtön?
- Millaisia sinulle tärkeitä/merkityksellisiä kokemuksia sinulla on työstä? Kerro esimerkki(jä?)
- Millainen oli (olisi paras) työpaikka ja miksi? Mikä siinä motivoi?
- Millainen oli (olisi huonoin) työpaikka ja miksi? Mikä siinä ei motivoinut/-voisi?

- Millaisia tavoitteita ja toiveita koulutuksen ja työn suhteen tulevaisuutta ajatellen?

2

4. LAPSUUDEN PERHEEN AIKUISTEN AMMATIT JA KOULUTUS

- Perheen aikuisten (äiti, isä jne.) ammatit?
- Perheen aikuisten (äiti, isä jne.) korkein koulutus?
- Ovatko perheen aikuiset, esim. vanhemmat olleet työttöminä?

5. MILLAISEN MERKITYKSEN NUORET ANTAVAT ELÄMÄNKULKU (TYÖ)PAJOILLE?

Miten ohjauit Nuorten OTE-työpajalle?

- Työkokeilussa (työttömyyskorvaus) vai työssä (palkka)
- Kuinka kauan ollut pajalla?
- Onko ollut pajalla aiemmin?

Kuvaile tavallinen työpajapäivä (Spiraali)

Millaista hyötyä nuorten työpajasta (Spiraali) on ollut

- Millaista hyötyä elämäntapa-pajoista on ollut?
- Vapaaehtoisten mentoreiden merkitys elämäntapa-pajoilla (elämäntapatahtumien hahmottamisessa)
- Onko yhdessä tekeminen/toimiminen (yhteisöllisyys) muuttunut työpajalla elämäntapapajojen myötä?
- Omaehtoisuuden ja itseohjautuvuuden kehittyminen elämäntapapajoilla?
- Osallisuuden kokemukset elämäntapapajoilla?
- Oman osaamisen tunnistaminen ja sen hyödyntäminen?
- Elämäntapapajat jatkossa osana työpajatoimintaa?
- Elämäntapapaja omien tulevaisuuden suunnitelmien selkiyttäjänä
- Miten elämäntapapajoja kannattaisi kehittää edelleen?

Miten Nuorten työpajoja kannattaisi kehittää edelleen? (esim. Spiraali)